

Toelichting op ontwerp balustrade Stadslaanbrug te Hattem

Historie brug

De kleine vestingstad Hattem kende van oorsprong vier strategisch geplaatste stadspoorten met ophaalbruggen over de dubbele gracht. In de loop van de tijd werd de dubbele gracht een enkele gracht en verdwenen achtereenvolgens nog drie van de vier stadspoorten. In het begin van de twintigste eeuw begon Hattem zich pas buiten de gracht te ontwikkelen en er ontstonden bescheiden uitbreidingswijken. Als gevolg hierop werd aan de zuidzijde van de stad in het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw door de Gemeentelijke dienst een geheel nieuwe brugverbinding ontworpen, die deze wijken een relatie met de binnenstad gaf en de doorstroming in de stad moest gaan versoepelen. In 1964 werd de brug geheel in beton- en metselwerk opgetrokken, maar vreemd genoeg kreeg deze basale brug geen balustrade. Een weliswaar brede, maar tevens lage metselwerkopstand van zo'n 30 tot 40 centimeter hoogte scheidde de weg van de lager gelegen gracht met zijn brede oever- en taludstroken.

Aanleiding

In 2008/2009 vernieuwde de gemeente Hattem de riolering in dit gebied, waarbij ook de herinrichting van het wegprofiel en de bestrating in het project werd meegenomen. De weg kwam door deze actie 10 tot 20 centimeter hoger te liggen, waardoor het hoogteverschil met het gebied naast de brug ook toenam. De lage metselwerkopstand deed nu gevoelsmatig aan als een struikelrand en de situatie oogde terstond hachelijk. Hoewel in het project reeds een budget voor een hekwerk op de brug werd gereserveerd, vanwege het willen naleven van de eisen in het bouwbesluit, werd het ontbreken van een balustrade op de brug gaandeweg minder vrijblijvend. Eind 2009 werden verschillende bedrijven uit de omgeving gevraagd een prijsopgave te maken voor een hekwerk op de brug zonder hier verdere specifieke ontwerpeisen aan te stellen. Smederij Wessel uit Hattem, die nog geen 100 meter van de brug af in de stad gevestigd is ging een samenwerking aan met Interieurarchitectenburo Wever BNI eveneens uit Hattem om gezamenlijk tot een voorstel en ontwerp te komen.

Ontwerp

De Stadslaanbrug maakt vanaf 1972 onderdeel uit van het beschermde stadsgezicht van Hattem. In het ontwerp is getracht de historische context van de stad niet te laten domineren op het feit dat de brug ook gezien moet worden als een latere toevoeging aan het stadsgezicht. De korte historie van de Stadslaanbrug heeft tevens laten zien dat de robuuste en bijna monoliet ogende brug bouwtechnisch minder solide is gebleken en dat er diverse herstellingen aan het metselwerk reeds zijn uitgevoerd. Spatkrachten in de brugopbouw door zwaar verkeer hebben deze schades destijds veroorzaakt. Een halfsteens metselwerkblad voor de echte brugopstanden langs, verhullen nu de achterliggende constructiemuren. Het lag dus constructief gezien niet voor de hand om de lange balustrades alleen aan te brengen op het horizontale bovenvlak van de metselwerkopstand. Hierdoor zou het wrikmoment van de balustrade wellicht niet afdoende kunnen worden opgevangen en het gevaar van het omklappen van de balustrade bij een samscholing van grote mensenmenigten niet kunnen weerhouden. Gekozen is om de balustrade voor de brugopstanden naar beneden te laten doorlopen en ook afsteunpunten te maken op het verticale metselwerk. Al tijdens het daadwerkelijk plaatsen van de balustrade op de brug werd dit constructieve voordeel al snel duidelijk. De losse hekken met de muurbalusters

konden als geheel al zelfstandig blijven staan zonder verdere fixaties aan de brugmuur. Dit natuurlijke evenwicht werd nogmaals versterkt c.q. geholpen door de concave rondingen in zowel de noordoostelijke en noordwestelijke brugmuren, die de hekwerken danig laten verstijven en omklappen in grote mate al tegengaan. De gemetselde opstanden worden daarnaast door het aan de buitenzijde afsteunen van de balustrade in het ontwerp functioneel en esthetisch ingezet als een brede zitrand voor kinderen en volwassenen of als eventuele sokkel voor bloembakken. Tevens voorkomt het oversteken van de balustrade het belopen van de brug aan de waterzijde.

De contouren van de brug met de getoogde overspanning kon op een eenvoudige gerelateerde wijze nu ook met een iets flauwere toog van de balustrade worden gevolgd. Ter plaatse van de vier antraciet kleurige betonnen zitelementen is de balustrade nog verhoogd. Dit maakt dat de bruggehoofden geaccentueerd worden en voorkomt dat kinderen die onvermijdelijk ook op de bankjes gaan staan over de railing duikelen.

Het belangrijkste ontwerpfeit is echter dat de stadslaanbrug nooit zo als brug ervaren werd, maar ruimtelijk meer werd gezien als een dam over de gracht. Met de toevoeging van die balustrade is het nu een echte brug geworden en benadrukt het veel meer de positie en het historische nut van de gracht. Terwijl ook de uitstraling van de brug, qua veiligheid en comfort, de oude stadskern en de 'nieuwe' wijk meer is gaan verbinden.

De gekozen kleur, Graublau RAL 5008, op de balustrade kan afhankelijk van het tijdstip op de dag en het zonlicht, zowel neutraal als wel sprankelend helder ogen.

Uitvoering ontwerp

In verband met de uitvoerbaarheid en de gewenste afwerking van de balustrade is gekozen de balustrade uit handzame hekelementen van zo'n 50 kilogram te laten opbouwen. Op de stramienmaat van 2,2 meter zijn bevestigingspunten op de brug gemaakt gemonteerd op een losse baluster. Het tussenliggende hek wordt met een rvs buiselement t.p.v. de handrailing en bevestigingsmiddelen t.p.v. koppelstrippen aan elkaar doorgekoppeld.

Het bedrijf Hoekman Lasersnijden uit Nieuwleusen leverde de gesneden balusters aan uit 8 mm S235JR warmgewalst constructiestaal. Smederij Wessel ontvermdde zich over de uiteindelijke maatvoering en stelde de hekken op een lasmal samen.

Hierna ondergingen ze een thermische verzinkbehandeling en werden ze in de kleur gepoedercoat. Daarna volgde het plaatsen van de hekken en de zitelementen op de brug en werden de vier uiteinden van de balustrade met een gesneden en gegraveerde rvs-plaat met de staatnamen en jaartallen erop afgewerkt.

Gerard Wever, mei 2012